

Redovisning av statliga stimulansmedel, inom ramen för Temagrupp barn och unga, för att på familjecentral införa föräldraskapsstöd för att stödja små barns ätutveckling

Aktuell satsning

Föräldrastödjare (kurator) med koppling till ätutvecklingsteam på Specialistcentrum barn och unga vid Angered närsjukhus har tillsammans med familjecentralers (FC) medaktörer utvecklat arbetssätt för att tidigt identifiera behov och erbjuda föräldraskapsstöd för att stödja ätutveckling hos små barn.

Svårigheter kring mat och ätande är ett av de vanligaste bekymren som föräldrar tar upp vid kontinuerliga hälsobesök inom barnhälsovården (BVC). Det är också BVC som står för huvuddelen av remisserna för små barn med ättsvårigheter och/eller undervikt till specialistsjukvård. Aktuell kunskap talar för att olika ättsvårigheter hos små barn är komplext och orsakas av en mängd olika faktorer, såsom fysiska, psykiska och/eller psykosociala. I många fall finns det en kombination av dessa varför det är viktigt att erbjuda både medicinska insatser och föräldraskapsstöd. Att tidigt ta föräldrars oro på allvar, bemöta stress, oro och stödja dem i deras frågor har visat sig viktigt för att öka förståelsen för barns ätutveckling.

En pilot för att möta detta behov genomfördes på Hjällbo FC under mars--maj 2023 med positivt resultat. Syftet med insatsen var att pröva att erbjuda råd och stöd tidigt till familjer där BVC identifierat behov av föräldraskapsstöd kring barns ätutveckling. Arbetssättet har sedan 2024 med stöd av stimulansmedlen utvecklats och breddats till att prövas på 3 FC i nordost, Hjällbo, Angered centrum och Lövgärdet. Satsningen är en samverkan mellan 4 BVC och specialistsjukvård på Angered närsjukhus.

Under året har det utarbetats strukturer för ett arbetssätt för barn med ättsvårigheter och deras föräldrar i kontakt med FC. Målet har varit att kunna erbjuda en mer sammanhållen vård där till exempel föräldraskapsstödet är utformat med stöd av tidigare utarbetat material som tagits fram på Specialistcentrum samt generella föräldrastödjande och psykopedagogiska interventioner.

Stödet har anpassats till det individuella barnet och den individuella familjens behov. Vid första besök har det genomförts en kartläggning där man ofta kommit överens om att föräldrar ska föra matdagbok över barnets måltider och övriga rutiner. Föräldrar har fått hemuppgifter att testa vilka sedan diskuterats vid uppföljande besök. Oftast har det varit 2–4 besök.

Behov som föräldrar önskat hjälp med är:

- stöd för fungerande rutiner kring måltider och ätande
- att sluta använda hjälpmedel vid matbordet såsom lpad och leksaker
- stress och oro hos föräldern

Vid avslutning av kontakt har förälder fått en QR-kod med länk till utvärdering. Utvärderingen innehåller frågor om insatsen uppfyllt sitt syfte och vilka förbättringsområden som finns. Vid avslut av kontakt efter inhämtat samtycke har det också gjorts en återkoppling till ansvarig BHV sjuksköterska. Föräldrastödare har vid behov varit delaktig i bedömning av fortsatta insatser såsom remittering till annan vårdnivå för ytterligare utredning. Här har föräldrastödare haft tillgång till konsultation som stöd i bedömning från specialistsjukvården. Föräldrastödare har i satsningen också kunnat erbjuda ett första stöd till föräldrar efter att en remiss skickats. På detta sätt har glapp mellan olika vårdnivåer motverkats.

För ökad kunskap är aktuell satsnings fokus också att utarbeta utbildningsmaterial och erbjuda kunskapshöjande insatser till all personal på FC i nordost inom ramen för insatsen. Detta för att öka kunskap och kompetens i att tidigt möta upp och stödja målgruppen barn och deras föräldrar. En föreläsning planeras för att genomföras i början av 2025. Där kommer också bli erfarenhetsutbyte utifrån arbetet med "Mat och samspel" ingå.

BHV sjuksköterskor önskar ett informationsmaterial, någon form av flyer samt på olika informationsvägar på respektive FC, t ex tv-skärm i väntrum. Detta planeras till viss del att utvecklas under 2025.

Planering framåt är att också fortsätta implementera arbetssätt för "Mat och samspel" i flera delar av FC. Öppna förskolan är en viktig samverkanspart i fortsatt arbete.

Resultat

34 familjer har tagit del av insatserna januari--november 2024. Föräldrastödarna gav stöd och råd till föräldrar i ett tidigt skede, vilket de såg bidrog till minskad risk att barnet utvecklar större ohälsa och mer uttalade ätsvårigheter. Förhoppning är att behov av mer omfattande insatser inom bland annat specialistvården på så sätt kan undvikas för del av barnen.

Arbetet har utvärderats genom enkät till föräldrar, enkät till BHV sjuksköterskor efter pilot samt dialogsamtal med BHV sjuksköterskor i slutet av 2024 för att samla ihop erfarenheter och se på behov och nyttan av insatsen.

Föräldrar upplever efter insats en minskad oro och förbättrade matsituationer. Föräldrar rapporterar vidare att samtalen haft fokus på rätt saker och att de överlag är nöjda med insatsen, att de upplever sig och sina barn hjälpta

BHV sjuksköterskor rapporterar att behov av stöd till familjer med barn med ätsvårigheter fortsatt är stort och de därför ser att insatsen fyller ett viktigt behov. Arbetssättet ger tidigare insatser och skapar en mer sammanhållen vårdprocess för barn och familj. Förhoppning är att arbetsätt kommer innebära färre återbesök till BVC och att behov av att remittera till specialistnivå kommer minska. Det kommer fortsatt följas.

Ett arbete med förbättrad vårdprocess med tidiga insatser och förbättrad samverkan för små barn med ätsvårigheter har påbörjats. Att satsa förebyggande och hälsofrämjande ser vi som en vinst för det individuella barnet, och för den individuella familjen. Angered är en stadsdel med

låg socioekonomisk status, vilket korrelerar med sämre hälsa och sämre tillit till samhället. Det finns utmaningar i att nå fram till familjer med effektiva insatser i vården och samhället generellt. Det kan vara en fördel att tidiga stödinsatser till det lilla barnet och deras familj samlas på ett ställe, som här på familjecentralen.

Lena Hogander
TF Enhetschef
Specialistcentrum barn och unga
Angereds Närsjukhus
Mobil: 076-6977829
Epost: [lena.hogander@vgregion.se](mailto:lana.hogander@vgregion.se)